

Čeká nás epidemie spalniček ?

(Poznámky překladatele SMS90)

MUDr. Vladimír Plesník

V časopise *The Lancet Infectious Diseases* (Vol. 9., July 2009, s. 393) byl zveřejněn redakční článek, který může čtenářům SMS ukázat, proč jsem zvolil očkování proti spalničkám za téma prosincového čísla SMS90 :

„Anglie (UK) se v současnosti potýká s tak velkou epidemií spalniček, jakou ještě od počátku očkování proti spalničkám nezažila. V Anglii a Walesu hlášené počty svědčí o 36% nárůstu potvrzených případů spalniček, ze 990 za rok 2007 na 1348 v roce 2008, což je nejvyšší hodnota od začátku sledování v roce 1995. V prvních třech měsících roku 2009 bylo už hlášeno dalších 382 případů. Podle Úřadu pro ochranu zdraví (*Health Protection Agency*) většina nemocných jsou děti bez úplného očkování smíšenou vakcínou MMR (spalničky, příušnice, zarděnky). V celé Anglii nedostalo 20 % pětiletých dětí obě dávky vakcíny MMR. Tato paradoxní situace kontrastuje s tím, že za posledních 7 let do roku 2007 klesl ve světě následkem úspěšného očkování počet zemřelých na spalničky (197 000) o 74 %.

Na zvyšující se výskyt spalniček reagoval sir Macara, bývalý prezident Britské lékařské společnosti, požadavkem, aby očkování bylo stejně tak povinné, jako je povinná školní docházka. Povinné očkování dětí před nástupem do školy není ve světě novinkou, je i v USA, Španělsku, Řecku a v Austrálii. Může však vyřešit malou důvěru v očkování ?

Není pochyby, že obavy rodičů z očkování vakcínou MMR vzrostly po zprávě A. Wakefielda a spol., uveřejněné roku 1998 v *Lancetu*, o několika případech nové formy zánětlivého onemocnění střev u dětí s autismem. Rodiče některých dětí poukazují na tiskovou konferenci, při níž Wakefield zdánlivě autoritativně a nešťastně doporučil aplikaci jednotlivých vakcín místo aplikace kombinované vakcíny MMR. Následný zkreslený komentář v některých britských hromadných sdělovacích prostředcích vedl k poklesu očkování proti MMR pod hranici potřebnou k udržení kolektivní imunity. Podezření na souvislost mezi MMR a autismem, obsažené ve Wakefieldově práci, bylo vyvráceno celou řadou mnohem pečlivějších výzkumů, navíc většina jeho spolupracovníků- autorů této práce odvolala některá publikovaná data.

Přesto v době malé důvěry veřejnosti k úřadům trvá u některých lidí přesvědčení, že očkování není tak bezpečné jak tvrdí zdravotníci. Tuto mylnou představu ani nemusí propagovat anti-vakcinační loby, která zásadně nebere v úvahu jakékoli racionální důkazy. Povinnost podrobit se očkování selže přinejmenším u těch rodičů, kteří v ní vidí ohrožení své svobody volby. Opakování scén, ke kterým došlo roku 2007 v americkém Marylandu, kdy bylo 800 rodičů neočkovaných dětí soudy přinuceno dát děti za dozoru policie očkovat, není ani žádoucí, ani přiměřené situaci. V demokratické společnosti by mělo i nové schéma povinného očkování umožňovat výjimky (pro rodiče i lékaře) ze závažných důvodů mravních, náboženských, nebo zdravotních. Měl by snad být rodič odmítající očkování poslán do žaláře a jeho dítě násilně naočkáno ?

Myslíme, že je lepší po předložení fakt dát rodičům možnost volby, než je strašit soudy. Pokud rodiče dostanou správné informace většinou se rozhodnou také správně. Ač jsou tyto informace k dispozici, úřady v UK se zdráhají více propagovat výhody očkování MMR z obav, že opět dojde k pochybám o bezpečnosti vakcín. S ohledem na zvyšující se počet případů spalniček, který může napomoci ovlivnit mínění lidí o skutečném nebezpečí onemocnění a o nepatrném riziku provázejícím očkování, je nejspíš nyní vhodná doba, aby

stát aktivně prosazoval životně důležitou úlohu imunizace. Skutečně, když ve Walesu narůstala epidemie spalniček, začal také stoupat počet dětí očkovaných MMR. Možná je i čas pro nabídku doočkování dětí při nástupu do základní školy. Zcela oprávněné je prosazování aktivnějších opatření k dosažení 95% proočkovanosti, ale povinné očkování není cestou k dosažení takového cíle.“

Na rozdíl od Anglie chová se velká část naší veřejnosti (pokud jde o trable s očkováním) „s klidem Angličana“. Politici i zdravotníci, dopraváci, policisté, zemědělci a řada dalších bojuje mezi sebou především o své výsady a prebendy. Žel není ani málo těch, kteří jsou ze své černé duše přesvědčeni, že „čím hůře, tím je pro ně lépe“.

Nesouhlasím s názorem, že „povinné očkování není cestou k dosažení“ aspoň 95% proočkovanosti dětské populace. Je nemálo důvodů nespolehat na přesvědčivost a účinnost i cílené zdravotní výchovy rodičů v otázkách potřebnosti očkování. Jsou lidé, kteří zásadně odmítají cokoli, co je od nich vyžadováno. Jsou lidé, kteří nejsou schopni pochopit, proč by měli udělat něco víc, než se dobře najíst, napít a vyspat. Jsou lidé tak přesvědčení o své moudrosti, že je nic nepřesvědčí o omylu. A jsou vykukové, kteří využívají nevědomosti jiných k prosazování polopravd a lží ke zdůraznění své výjimečnosti a ukájení svých mocenských ambicí. Kdo jiný je odpůrcem dobrodiní, které prokazatelně a dlouhá léta přináší očkování proti přenosným nemocem ?

Čtenář mi snad promine, když si vypůjčím část známého proslavu v senátu (ovšem římském a před zhruba dvěma tisíci lety) :

Quo usque tandem abutere, ..., patientia nostra ? Quam diu etiam furor iste tuus nos eludet ? Quem ad finem sese effrenata iactabit audacia tua ? ..... O tempora, o mores ! Senatus haec intellegit, consul videt ; O di immortales ! Ubi sumus ? In qua urbe vivimus ? Quam rem publicam habemus ?

(M. Tullius Cicero : In Catilinam I, 1, 1-2)